

EUROOPA KOHTU OTSUS

14. veebruar 1990*

Riigiabi – Etteteatamine – Kapitali sissemaksed, vähendatud intressimääraga laenude andmine ja sotsiaalkindlustusmaksude vähendamine

[...]

Kohtuasjas C-301/87,

Prantsuse Vabariik, esindajad: välisministeeriumi õigusosakonna asedirektor Régis de Gouttes, sama osakonna asejuhataja Edwige Belliard ja abiesindaja Catherine Colonna, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: Prantsuse suursaatkond, 9 boulevard du Prince-Henri,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: peaõigusnõunikud Jacques H. J. Bourgeois ja Antonio Abate ning õigusnõunik Thomas F. Cusack, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: c/o õigustalituse ametnik Georgios Kremliis, Centre Wagner, Kirchberg,

kostja,

keda toetab

Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, esindajad: S. J. Hay ja Richard Plender, QC, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: Briti suursaatkond, 14 boulevard Roosevelt,

menetlusse astuja,

mille esemeks on taotlus tühistada komisjoni 15. juuli 1987. aasta otsus 87/585/EMÜ Prantsuse valitsuse poolt tekstiili-, rõiva- ja paberitoodete tootjale Boussac Saint Frères'ile antud abi kohta (EÜT L 352, lk 42),

EUROOPA KOHUS

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

koosseisus: president O. Due, kodade esimehed C. N. Kakouris ja F. A. Schockweiler, kohtunikud T. Koopmans, G. F. Mancini, F. Grévisse ja M. Díez de Velasco,

kohtujurist: F. G. Jacobs,

kohtusekretär: J.-G. Giraud,

arvestades suuliseks menetluseks koostatud ettekannet ja 8. juuni 1989. aasta suulist menetlust,

kuulanud 4. oktoobri 1990. aasta istungil ära kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

Põhjendused

1. Euroopa Kohtu kantseleisse 4. oktoobril 1987 esitatud hagi taotleb Prantsuse Vabariik EMÜ asutamislepingu artikli 173 alusel Prantsuse valitsuse poolt tekstiili-, rõiva- ja paberitoodete tootjale Boussac Saint Frères'ile antud abi käsitleva komisjoni 15. juuli 1987. aasta otsuse 87/585/EMÜ (EÜT L 352, lk 42) tühistamist.

2. Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest nähtub, et Prantsuse ametivõimud andsid 1982. aasta juunist kuni 1984. aasta juulini rahalist abi Prantsuse tekstiili-, rõiva- ja paberitoodete tootjale Compagnie Boussac Saint Frères (edaspidi „CBSF”). Rahalist abi anti kapitaliinvesteeringutena, mille kiitis heaks Institut de développement industriel (edaspidi „IDI”) ning mis kanti seejärel üle Société de participation et de restructuration industrielle'ile (edaspidi „Sopari”), kes investeeris CBSF-i kapitali ning võimaldas talle tekstiili- ja rõivatööstuse abisüsteemi raames vähendatud intressimääraga laene ja sotsiaalkindlustusmaksude vähendamist.

3. Vastuseks komisjoni korduvatele arupärimistele esitas Prantsuse valitsus talle oma 22. märtsi 1984. aasta teleksis ja 23. augusti 1984. aasta kirjas andmed CBSF-ile antud rahalise abi kohta. Pärast esialgset uurimist leidis komisjon, et talle ei olnud abi andmise kavatsusest eelnevalt teatatud, mistõttu abi oli õigusvastane. Lisaks leidis ta, et selline abi oleks EMÜ asutamislepingu artikli 92 lõike 1 alusel ühisturuga kokkusobimatu ning ei vastaks ühegi kõnealuse artikli lõikes 3 sätestatud erandi kriteeriumitele.

4. Komisjon algatas 3. detsembri 1984. aasta kirjaga EMÜ asutamislepingu artikli 93 lõike 2 esimeses lõigus sätestatud menetluse ning kutsus Prantsuse valitsust üles oma märkusi esitama.

5. Prantsuse valitsus esitas oma märkused 4. veebruari, 4. juuni ja 11. oktoobri 1985. aasta, 5. veebruari, 19. juuni ja 21. juuli 1986. aasta ning 27. märtsi ja 21. mai 1987. aasta kirjades ning kolmel kohtumisel komisjoni esindajatega, mis peeti 18. oktoobril 1985 ning 14. mail ja 4. juulil 1986.

6. Komisjon võttis 15. juulil 1987 vastu käesoleva hagi esemeks oleva otsuse 87/585. Otsuses märgitakse, et antud rahalised toetused olid asutamislepingu artikli 92 lõike 1 kohaselt ühisturuga kokkusobimatu abi ja see abi oli õigusvastane, kuna seda anti asutamislepingu artikli 93 lõiget 3 rikkudes ning seda ei saa vastavalt asutamislepingu artikli 92 lõikele 3 pidada ühisturuga kokkusobivaks. Kõnealuse otsuse artikli 2 kohaselt tuli osa abist tagasi nõuda ning Prantsuse valitsust kohustati selleks võetud meetmetest komisjoni teavitama. Komisjon juhtis otsuse preambuli põhjendustes ka tähelepanu, et otsuseni viinud menetluse raames esitasid märkusi veel neli liikmesriiki, kuus ettevõtjate ühendust ja üks eraldiseisev ettevõtja.

7. Täpsemad andmed vaidluse tausta, poolte väidete ja argumentide ning menetluse käigu kohta on esitatud suuliseks menetluseks koostatud ettekandes ja käesolevas otsuses käsitletakse neid niivõrd, kui see on vajalik Euroopa Kohtu põhjenduste selgitamiseks.

8. Prantsuse valitsus põhjendab oma hagi väidetega, et rikutud on asutamislepingu artiklis 93 sätestatud menetluseeskirju, vaidlusalune otsus on ebapiisavalt põhjendatud, asutamislepingu artiklit 92 on kohaldatud valesti ning rikutud on üldist proportsionaalsuse põhimõtet.

A – Teatamatajätmise mõju

9. Esiteks tuleb läbi vaadata komisjoni tõstatatud probleem. Komisjon leiab, et Euroopa Kohus on asutamislepingu artikli 93 lõike 3 viimase lause vahetut mõju juba tunnustanud, tegemist on selge, siduva riikliku poliitikat käsitleva sättega ning selle sätte rikkumisest iseenesest piisab, et asjaomane abi oleks õigusvastane. Ta väidab, et kõnealuse õigusvastasuse tõttu ei ole vaja asja üksikasjalikult läbi vaadata ning komisjonil on õigus anda korraldus abi tagasi nõuda. Sel põhjusel leiab komisjon, et Euroopa Kohus ei peaks arutama Prantsuse valitsuse vastuväiteid vaidlusaluse otsuse selle osa kohta, milles komisjon järeldab, et kõnealune abi on vastuolus asutamislepingu artikliga 92.

10. Prantsuse valitsus väidab, et võimalik asutamislepingu artikli 93 lõikes 3 sätestatud menetluseeskirjade mittetäitmine ei tee rahalist toetust iseenesest õigusvastaseks ega õigusta abi tagasinõudmist. Komisjon oleks igal juhul pidanud vaidlusaluseid toetusi üksikasjalikult uurima.

11. Tuleb märkida, et kumbki neist kahest argumendist võib praktikas kaasa tuua tõsiseid probleeme. Ühelt poolt viitab komisjoni argument, nagu võiks ühisturuga kokkusobimatu abi

tunnistada õigusvastaseks menetluskorra rikkumise tõttu. Teiselt poolt ei ole saa nõustuda Prantsuse valitsuse argumendiga, et liikmesriigi poolt asutamislepingu artikli 93 lõikes 3 sätestatud menetluskorda rikkudes antud abi puhul on komisjonil üksnes needsamad õigused ja kohustused, nagu abi puhul, millest on kavandamisetalpil nõuetekohaselt teatatud. Selline tõlgendus julgustaks asjaomast liikmesriiki mitte täitma artikli 93 lõiget 3 ning muudaks selle lõike ebatõhusaks.

12. Neid argumente silmas pidades tuleb probleemi läbivaatamisel analüüsida õigusi ja kohustusi, mis komisjonil ja liikmesriikidel on abi andmise või muutmise korral.

13. Esiteks tuleb märkida, et artiklitega 92, 93 ja 94, mis moodustavad osa asutamislepingu 3. jaost pealkirjaga „Riigiabi”, nähakse ette menetlusnormid, mille kohaselt komisjonil on õigus talle kättesaadavate andmete põhjal otsustada, kas vaidlusalune rahaline toetus on nimetatud artiklites sätestatud abi.

14. Teiseks tuleb märkida, et nõukogu ei ole asutamislepingu artikli 94 alusel vastu võtnud ühtki soovitusi artiklite 92 ja 93 kohaldamiseks.

15. Lisaks tuleb arvesse võtta Euroopa Kohtu väljakujunenud pretsedendiõigust. Oma 22. märtsi 1977. aasta otsuses kohtuasjas 78/76 *Steinike & Weinlig* (1977) EKL 595 märkis Euroopa Kohus, et asutamislepingu artikli 92 lõikes 1 sätestatud keeld ei ole absoluutne ega tingimusetu, kuna eelkõige selle artikli lõige 3 annab komisjonile ulatusliku kaalutusõiguse abi heakskiitmiseks artikli 92 lõikes 1 sätestatud keelust kõrvale kaldudes. Neil juhtudel toob riigiabi ühisturuga kokkusobivuse hindamine kaasa probleeme, mis eeldavad keerukate ja kiiresti muutuvate majanduslike asjaolude uurimist ja hindamist.

16. Sel põhjusel nähti asutamislepingu artikliga 93 ette erimenetlus, mille raames komisjon saab abiskeeme pidevalt jälgida ja uurida. Uue abi osas, mida liikmesriigid kavatsevad anda, nähti ette etteteatamise kord; kui seda korda ei järgita, ei saa abi lugeda nõuetekohaseks. Asutamislepingu artikliga 93, milles sätestatakse, et komisjon kontrollib pidevalt kõiki abisüsteeme, sooviti tagada, et abi ühisturuga kokkusobimatuks tunnistamisele eelneks nõuetekohane menetlus, mille rakendamise eest vastutab komisjon ja mille üle teostab järelevalvet Euroopa Kohus.

17. Euroopa Kohus on ka märkinud (vt 9. oktoobri 1984. aasta otsus liidetud kohtuasjades 91/83 ja 127/83 *Heineken* (1984) EKL 3435), et asutamislepingu artikli 93 lõike 3 esimese lause eesmärk on anda komisjonile võimalus piisava aja jooksul ja ühenduste üldisi huve arvesse võttes läbi vaadata kõik abi andmise või muutmise kavad. Asutamislepingu artikli 93 lõike 3 viimase lause eesmärk on tagada kõnealuses artiklis sätestatud kontrollimehhanismi toimimine, mis on omakorda vajalik ühisturu nõuetekohase toimimise tagamiseks. Nimetatud artiklis sätestatud kavandatavate meetmete ellurakendamise keeld on ette nähtud tagamaks, et abisüsteemi ei võeta kasutusele enne, kui komisjonil on olnud piisavalt aega kavandatavaid meetmeid üksikasjalikult uurida ja vajaduse korral algatada artikli 93 lõikes 2 sätestatud menetlus.

18. Et eespool kirjeldatud süsteem oleks tõhus, peab olema võimalik võtta meetmeid asutamislepingu artikli 93 lõike 3 rikkumise lõpetamiseks ning nende meetmetega seoses peab teiste liikmesriikide huvide kaitsmiseks olema võimalik esitada hagi. Selle süsteemi kontekstis ei saa kaitsemeetmete kehtestamise vajadust eitada juhtudel, kus teatavate liikmesriikide abialane tegevus kahjustab asutamislepingu artiklitega 92 ja 93 ette nähtud süsteemi mõju.

19. Kui on kindlaks tehtud, et abi on antud või muudetud sellest teatamata, on komisjonil seega õigus pärast liikmesriigile märkuste esitamise võimaluse andmist teha vaheotsus, millega nõutakse, et liikmesriik peataks viivitamata nimetatud abi väljamaksmise kuni abi läbivaatamise lõpuni ning esitaks komisjoni poolt ette nähtud aja jooksul kõik dokumendid, teabe ja andmed, mida komisjon vajab abi ühisturuga kokkusobivuse kindlakstegemiseks.

20. Komisjonil on sama õigus ka juhtudel, kui talle on abist teatatud, kuid asjaomane liikmesriik on asutamislepingu artikli 93 lõigetes 2 ja 3 sätestatud menetluse tulemust ära ootamata ning artikli 93 lõikes 3 sätestatud keeldu rikkudes juba asunud abi andma.

21. Kui liikmesriik on komisjoni korralduse täielikult täitnud, on komisjon kohustatud abi ühisturuga kokkusobivuse läbi vaatama asutamislepingu artikli 93 lõigetes 2 ja 3 sätestatud korras.

22. Kui liikmesriik komisjoni korraldusest hoolimata nõutud andmeid ei esita, on komisjonil õigus menetlus lõpetada ning otsustada talle kättesaadava teabe alusel, kas abi on ühisturuga kokkusobiv või mitte. Vajadusel võib kõnealuse otsusega ette näha juba väljamakstud abisumma tagasinõudmise.

23. Tuleb tunnustada, et kui liikmesriik abi maksmist ei peata, on komisjonil õigus asja sisulise läbivaatamisega samaaegselt saata asi otse Euroopa Kohtusse ning taotleda nimetatud maksete tunnistamist asutamislepingu rikkumiseks. Euroopa Kohtusse saatmine on õigustatud kiireloomulisuse tõttu, kuna enne korraldust sisaldava otsuse vastuvõtmist on liikmesriigile antud võimalus seletusi anda ning seega on lõpule viidud esialgne menetlus, kus tal on olnud võimalik end kaitsta, nagu ka asutamislepingu artikli 93 lõike 2 teises lõigus sätestatud õiguskaitsevahendi puhul. See õiguskaitsevahend on tegelikkuses asutamislepingust tulenevate kohustuste rikkumise tuvastamise hagi üks variante, mis on konkreetselt kohandatud eriliste probleemide puhuks, mida riigiabi põhjustab konkurentsile ühisturul.

24. Antud juhtumi puhul on selge, et komisjon kontrollis – kuigi teisejärguliselt – abi ühisturuga kokkusobivust. Kõnealune kontroll võib seega olla käesoleva kohtumenetluse esemeks.

B – Menetlusnormide rikkumine

25. Prantsuse valitsuse esimene vastuväide on, et komisjon rikkus üldist õiguskindluse põhimõtet, kuna ta ei tegutsenud mõistliku aja jooksul, kuigi Prantsuse valitsus oli

komisjonile õigeaegselt esitanud üksikasjalikud andmed. Ta leiab ka, et antud juhtumi puhul on rikutud tema õigust õiglasele ärakuulamisele, kuna komisjon ei teavitanud teda huvitatud kolmandate isikute märkustest, mis saadi asutamislepingu artikli 93 lõike 2 alusel.

26. Esimese väitega seoses tuleb märkida, et Euroopa Kohtule esitatud dokumentide kohaselt alustasid Prantsuse ametivõimud komisjoni poolt korduvalt taotletud teabe esitamist pärast seda, kui suurem osa kõnealusest abist oli juba välja makstud. Seepärast on selge, et komisjoni ei teavitatud asutamislepingu artikli 93 lõike 3 tähenduses õigeaegselt, et ta oleks saanud esitada oma märkused abi kohta, mida CBSF-ile anda kavatseti. Lisaks ei olnud Prantsuse valitsuse poolt 1984. aasta märtsis komisjonile esitatud teave kaugeltki täielik. Näiteks kinnitas ta alles 23. augustil 1984, et IDI-l ja seejärel Soparil oli CBSF-is kapitaliosalus, kuid ei esitanud ka siis täielikke andmeid.

27. Neid asjaolusid silmas pidades tegutses komisjon mõistlikult, kui võttis alates 23. augustist 1984 endale kolm kuud asja arutamiseks ja uurimiseks, enne kui ta andis 3. detsembril 1984 välja ametliku teatise. Lisaks tuleb märkida, et Prantsuse valitsus parandas ja täiendas seda osa komisjonile saadetud teabest korduvalt. Alles 27. märtsi ja 21. mai 1987. aasta kirjades esitas Prantsuse valitsus komisjonile vajaliku teabe ning saatis talle lõplikud andmed, mille alusel komisjon sai vastu võtta 15. juuli 1987. aasta otsuse.

28. Kuigi on tõsi, et esiteks Prantsuse valitsuse 22. märtsi 1984. aasta algse kirja ja 3. detsembri 1984. aasta ametliku teatise vahele ning teiseks selle ametliku teatise ja 15. juuli 1987. aasta otsuse vahele jäid suhteliselt pikad ajavahemikud, ei olnud komisjonil kuni 21. märtsini 1987 olemas fakte ja materjale, mis võimaldanuks tal kontrollida abi ühisturuga kokkusobivust. Neid asjaolusid arvesse võttes tuleb järeldada, et komisjoni tegevus ei rikkunud üldist õiguskindluse põhimõtet.

29. Teise väite osas, mille aluseks on õiglase ärakuulamise õiguse rikkumine, tuleb rõhutada, nagu Euroopa Kohus on korduvalt märkinud (vt 10. juuli 1986. aasta otsused kohtuasjades 234/84 ja 40/85 *Belgia Kuningriik v komisjon* (1986) EKL 2263 ja 2321 ning 11. novembri 1987. aasta otsus kohtuasjas 259/85 *Prantsuse Vabariik v komisjon* (1987) EKL 4393), et kõikides isiku suhtes algatatud menetlustes, mille tulemusena võidakse võtta seda isikut kahjustav meede, on õigus õiglasele ärakuulamisele üks ühenduse õiguse aluspõhimõtteid, mis tuleb tagada ka juhul, kui puuduvad kõnealust menetlust reguleerivad konkreetsed normid.

30. Nimetatud kohtuotsustes tunnustas Euroopa Kohus, et selle põhimõtte kohaselt tuleb asjaomasele liikmesriigile anda võimalus avaldada oma arvamust seoses märkustega, mille huvitatud kolmandad isikud on artikli 93 lõike 2 alusel esitanud ja millele komisjon kavatseb oma otsuses tugineda. Euroopa Kohus märkis, et kui liikmesriigile ei ole antud võimalust nende märkuste suhtes arvamust avaldada, ei tohi komisjon neid selle riigi vastu tehtavas otsuses kasutada.

31. Et kõnealune ärakuulamisõiguse rikkumine tooks kaasa tühistamise, on siiski vaja tõendada, et nimetatud rikkumise puudumisel oleks menetluse tulemus võinud olla

teistsugune. Sellega seoses tuleb märkida, et kõnealused märkused, mis on Euroopa Kohtu taotlusel talle esitatud, ei sisalda uut teavet lisaks sellele, mis komisjonil juba olemas oli ning millest Prantsuse valitsus oli juba teadlik. Asjaolu, et Prantsuse valitsusel puudus võimalus nende märkuste osas arvamust avaldada, ei oleks sellises olukorras tõenäoliselt haldusmenetluse tulemust mõjutanud. Seepärast tuleb ka käesolev kaebus tagasi lükata.

C – Otsuse põhjendus

32. Prantsuse valitsus väidab, et vaidlusaluse otsuse põhjendus on ebapiisav, kuna selles ei hinnata juba antud abi tegelikku mõju konkurentsile ja liikmesriikidevahelisele kaubandusele ning see näib tootmisüksuste sulgemise osas olevat vastuoluline. Otsuse põhjendust kritiseerides väidab Prantsuse valitsus ka, et selle aluseks on ebaõiged hinnangud CBSF-i turuosale ja liikmesriikidevahelise kaubanduse tavadele. Viimatinimetatud väide puudutab sisuliselt ka küsimust, kas rahalised toetused olid ühisturuga kooskõlas ning kas neid tuleks seetõttu käsitleda koos artikli 92 rikkumist käsitleva väitega.

33. Esimene väide tuleb tagasi lükata. Kui komisjon peaks oma otsuses tõendama juba antud abi tegelikku mõju, soodustaks see kokkuvõttes neid liikmesriike, kes annavad abi asutamislepingu artikli 93 lõikes 3 sätestatud teatamiskohustust rikkudes ja kahjustaks neid riike, kes abist tõepoolest kavandamisetalpil teatavad. Seepärast ei olnud vajalik vaidlusaluse otsuse põhjendustes esitada ajakohast hinnangut kavandamisetalpil teatamata jäetud abi mõju kohta.

34. Teise väitega seoses leiab Prantsuse valitsus eelkõige, et vaidlusalune otsus on vastuoluline, kuna selles võetakse arvesse tootmisvõimsuse vähendamist nende tootmisüksuste arvelt, mis olid vahetult enne üle antud teistele tootjatele, kuid ei võeta arvesse CBSF-i sees toimunud tootmisvõimsuse vähendamist.

35. Sellega seoses tuleb märkida, et otsuse preambuli põhjendustes on tootmisvõimsuse vähendamist üksikasjalikult analüüsitud. Nii juhib komisjon esiteks tähelepanu, et CBSF-i tootmine tekstiili- ja rõivasektoris oli väga mitmekesine ja mitmekülgne ning tootmisvõimsuste muutumine viitas üldisele suundumusele üksnes üldjoontes. Komisjon lisab, et mõningates CBSF-i jaoks üliolulistest tekstiilitööstuse allharudes, nagu linased ja puuvillased kangad, oli nõudlus oluliselt vähenenud, mistõttu ettevõtted olid kogu ühenduses sunnitud uue olukorraga kohanema. Komisjon leiab ka, et tootmisvõimsuse vähenemine oli osaliselt tingitud Esimese Maailmasõja eelsest ajast pärinevate iganenud masinate likvideerimisest. Komisjon juhib lisaks tähelepanu, et tootmisvõimsuse vähenemise näitajad tuleb seostada ettevõtte tegeliku käibega (1982. aasta püsihindades) ning sellisel juhul ilmneb, et tegelik vähenemine oli palju väiksem. Komisjon leiab, et pidades silmas 27 tootmisüksuse üleminekut teistele tootjatele, kes osaliselt jätkasid tekstiilitootmist, ei saa väita, et kodumaise tootmise maht oleks tegelikkuses vähenenud. Lõpetuseks märgib komisjon, et 13 nimetatud üksust tuli vahetult pärast võõrandamist sulgeda ning tekstiilitootmine neis täielikult lõpetada.

36. Tuleb märkida, et neid üksikasjalikke andmeid silmas pidades ei saa Prantsuse valitsus väita, et otsus on vastuoluline, ilma et ta esitaks uusi argumente lisaks komisjoni poolt vaidlusaluse otsuse preambulis juba käsitletud argumentidele. Otsus on selles osas piisavalt selge ja põhjendatud, võimaldades Prantsuse valitsusel komisjoni põhjendustest aru saada ja neid hinnata ning Euroopa Kohtul kindlaks teha, kas otsus oli nõuetekohaselt põhjendatud. Seepärast tuleb otsuse põhjenduste vastu suunatud väide tagasi lükata.

D – Asutamislepingu artikli 92 kohaldamine

37. Prantsuse valitsus leiab esiteks, et rahalised toetused ei ole käsitatavad abina, need ei kahjusta liikmesriikidevahelist kaubandust ning ei moonuta ega ähvarda moonutada konkurentsi teatavate ettevõtjate soosimise teel. Teise võimalusena väidab Prantsuse valitsus, et abi on ühisturuga kokkusobiv tulenevalt asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punktidest a ja c ning vastab komisjoni poolt 1971., 1977. ja 1984. aastal koostatud mitmesugustele suunistele ja teatistele.

38. Oma põhiväite põhjendamiseks juhib Prantsuse valitsus esiteks tähelepanu, et antud asjas kõne all olevad kapitali sissemaksed, vähendatud intressimääraga laenud ja sotsiaalkindlustusmaksude vähendamine ei ole abi, kuna neid võimaldati CBSF-ile turutingimustel ning erainvesteeringu raames. Seega otsustasid Prantsuse ametivõimud koostöös erainvestoritega anda rahalist toetust, lähtudes turuanalüüsist ning ettevõttele antud hinnangust, millest võis järeldada, et restruktureerimise korral võib ettevõtte hakata mõistliku aja jooksul kasumit teenima. Restruktureerimine hõlmas eelkõige liigse tootmisvõimsuse likvideerimist, töötajate arvu vähendamist, kahjumlike või kahjumiohtlike tegevuste asendamist kasumlikega, tootmise ratsionaliseerimist ning tootlikkuse tõstmist.

39. Et kindlaks teha, kas sellised meetmed on riigiabi, on kohane kasutada komisjoni poolt oma otsuses soovitatud kriteeriumi, mida Prantsuse valitsus ei ole igal juhul vaidlustanud ning mille aluseks on ettevõtte võimalused saada nimetatud summad kapitaliturult.

40. Antud juhul nähtub Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest, et esiteks oli ettevõtte 1981. aastal finantsseisundis, mis ei andnud alust eeldada mõistliku aja jooksul investeeringute kasumlikkuse saavutamist, ning teiseks ei oleks CBSF-il olnud võimalik saada vajalikke summasid kapitaliturult, kuna ta ei suutnud pakkuda piisaval määral omafinantseeringut. Lisaks tuleb märkida, et esimesed erainvesteeringud, mis olid riigipoolsetest kapitali sissemaksetest igal juhul palju väiksemad, tehti alles pärast riigipoolseid kapitali sissemaksid. Pärast IDI ülekannet Sopari poolt CBSF-i tehtud kapitali sissemaksed olid seega riigiabi asutamislepingu artikli 92 lõike 1 tähenduses.

41. Sama kehtib ka vähendatud intressimääraga laenude ja sotsiaalkindlustusmaksude vähendamise suhtes, kuna ka need võimaldasid CBSF-il hoiduda kulutustest, mis oleks tavajuhul tulnud teha ettevõtte omavahenditest, ning takistasid seetõttu turujõudude toimimist.

42. Prantsuse valitsus väidab ka, et rahaline toetus ei mõjuta kaubandustavasid ning ei moonuta ega ähvarda moonutada liikmesriikidevahelist konkurentsi. Prantsuse valitsuse andmeil on CBSF-i turuosa umbes 115 miljardi eküü suuruse mahuga Euroopa tekstiiliturul alla 0,5% ning CBSF-i eksport aastatel 1982–1986 ei suurenenud, vaid vähenes 33% võrra. Komisjoni esitatud arvandmed käsitlevad CBSF-i tegevuse neid valdkondi, millele riigipoolset abi ei antud, ning ei võta arvesse linasektori lühiajalist kasvu aastatel 1983 ja 1984.

43. Tuleb märkida, et vaidlusaluses otsuses analüüsitakse kõiki nimetatud asjaolusid. Otsuse põhjendustes käsitletakse muu hulgas Prantsusmaa tekstiili- ja rõivaturgu. Otsuses märgitakse, et neis valdkondades on Prantsuse tööstuse osakaal umbes 20% ühisturu lisandväärtusest ja see mängib ühendusesiseses kaubanduses väga aktiivset rolli, kuna 40% kogutoodangust eksporditakse teistesse liikmesriikidesse, ning juhitakse seejärel tähelepanu, et CBSF on suuruselt kolmas Prantsuse tekstiili- ja rõivatootja ning see valdkond annab 56% protsenti tema kogukäibest, mille suurus 1986. aastal oli 4,7 miljardit Prantsuse franki. Otsuse kohaselt on CBSF ühenduse suuruselt viies tootja ning osaleb ühendusesiseses kaubanduses, eksportides 16% oma tekstiilitoodangust teistesse liikmesriikidesse ja 9% kolmandatesse riikidesse. Komisjon märgib oma otsuses ka, et rahalise toetuse ühisturuga kokkusobivuse hindamiseks tuleb uurida seda ajavahemikku, mil abi anti. Sel ajavahemikul, mis kestis 1982. aasta juulist 1984. aasta lõpuni, suurenes tekstiiltoodete eksport teistesse liikmesriikidesse 32% võrra ning tekstiili- ja rõivasektor andis rohkem kui poole CBSF-i käibest.

44. Lisaks märgib komisjon oma otsuse põhjendustes, et CBSF-i finantsseisundi parandamiseks ette nähtud rahaline toetus vähendas kulusid, mida ta oleks tavajuhul pidanud tegema, andes talle eelise konkurentide ees, keda seeläbi kahjustati. Vähendades kulusid, mida CBSF oleks tavajuhul pidanud ratsionaliseerimiseks ja moderniseerimiseks tegema, kahjustas kõnealune abi liikmesriikidevahelist kaubandust ning moonutas või ähvardas moonutada konkurentsi.

45. Tuleb märkida, et komisjoni kaalutlused tervikuna kinnitavad tema järeldust, et abi oli õigusvastane. Seepärast tuleb abi laadiga ja ühisturuga kokkusobivusega seotud väited ning otsuse põhjenduste vastu suunatud väited tagasi lükata.

46. Prantsuse valitsus taotleb teise võimalusena, et Euroopa Kohus kaaluks abi ühisturuga kokkusobivust asutamislepingu artikli 92 lõike 3 alusel. Ta väidab, et CBSF-i olukorra paranemine on ilmne ning abi soodustas tema arengut ja tegevuse ümberkorraldamist asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punkti c tähenduses.

47. Prantsuse valitsus leiab lisaks, et CBSF-ile anti abi piirkondades, kus valitseb ühenduse keskmisega võrreldes suur tööpuudus asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punkti a tähenduses.

48. Lõpetuseks väidab Prantsuse valitsus, et abi vastab mitmesugustele tingimustele, mis on ette nähtud ühelt poolt komisjoni 1971. ja 1977. aastal koostatud ja kõikidele liikmesriikidele

adresseeritud suunistega tekstiili- ja rõivatööstusele antava abi kohta ning teiselt poolt Prantsusmaa tekstiili- ja rõivatööstuse 1984. aasta abisüsteemiga.

49. Hageja esitatud argumentidega ei saa nõustuda. Tuleb meeles pidada, et komisjonil on asutamislepingu artikli 92 lõike 3 alusel ulatuslik kaalutusõigus ning selle õiguse teostamine hõlmab majanduslikke ja sotsiaalsete hinnangute andmist ühenduse seisukohalt.

50. Sellega seoses oli komisjonil oma kaalutusõiguse piire ületamata õigus hinnata, et CBSF-ile antud abi ei saanud kuuluda asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punkti c alla, millega lubatakse anda abi teatavate majandusharude või majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, juhul kui abi ei kahjusta kaubandustingimusi nii palju, et see rikuks ühiseid huve. Abi vähendas CBSF-i kulusid ja vähendas seeläbi teiste ühenduse tootjate konkurentsivõimet, ohustades nende turule püsijäämist, isegi kui nad seni olid tänu omavahenditest rahastatud restruktureerimisele ning tootlikkuse ja kvaliteedi parandamisele suutnud tegevust jätkata.

51. Asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punkti a kohaldamist käsitleva argumendiga seoses tuleb meeles pidada, et komisjon on kohustatud asjassepuutuvate piirkondade majanduslikku olukorda arvesse võtma kogu ühenduse olukorraga võrreldes. Komisjoni ning menetlusse astuja esitatud statistilistest andmetest, mida Prantsuse valitsus ei vaidlusta, nähtub selgelt, et abi saanud CBSF-i toomisüksused asusid piirkondades, kus elatustase ei olnud ebaharilikult madal ning kus ei valitsenud tõsine tööpuudus.

52. Komisjoni poolt 1971. ja 1977. aastal koostatud tekstiilisuuniseid käsitleva argumendi põhjendamiseks väidab Prantsuse valitsus, et rahaline toetus võimaldas CBSF-i restruktureerida ning see restruktureerimine hõlmas esiteks tootmisvõimsuse ja töötajate arvu vähendamist, teiseks kahjumlike või kahjumiohtlike tekstiilivaldkondade asendamist muude kasumlike valdkondadega ning lõpetuseks tootlikkuse kasvu tänu moodsa tehnoloogia kasutuselevõtule. Seega ei hoitud vaidlusaluse rahalise toetusega CBSF-i kunstlikult töös, mistõttu ei saa seda käsitada päästmisabina.

53. Komisjon leiab sellega seoses, et CBSF-is ei viidud läbi põhimõttelist reorganiseerimist, mis oleks näiteks võimaldanud suuruse ja struktuuri muutmise kaudu taastada ettevõtte konkurentsivõimet. Ettevõtte püsijäämise aluseks ei olnud erasektori investeeringud, mistõttu vaidlusalune rahaline toetus oli päästmisabi, mida tekstiilisuunistega ette ei nähta.

54. Sellega seoses tuleb märkida, et komisjon juhib oma otsuses õigesti tähelepanu ühenduse tekstiili- ja rõivatööstuse toodangu üldisele langusele, mille põhjuseks on mitteliikmesriikidest lähtuv konkurentsipurustamine ning valdkonna töötajate arvu 40%-line vähenemine ajavahemikul 1975–1985. CBSF-i toodangu vähenemine oli seega osaliselt tingitud üldisest turusuundumusest valdkonnas, kus nõudlus on järsult langenud. Lisaks tegeles CBSF restruktureerimise asemel üksnes Esimese maailmasõja eelsest ajast pärinevate iganenud masinate ja seadmete likvideerimisega ning investeeringutega kõrgtehnoloogiasse moderniseeriti hilinenult tootmisüksusi, et neid töös hoida, kuid ei tehtud sisulisi muudatusi, mis oleksid võinud taastada eelnenud aastatel kaotatud konkurentsivõime. Vaidlusaluse

rahalise toetuse eesmärk oli kunstlikult jätkata CBSF-i tegevust olukorras, kus ta oli muutunud maksejõuetuks. Ei saa eeldada, et ettevõtte suudaks lähitulevikus ilma uue abita iseseisvalt püsima jääda, pidades eelkõige silmas kõnealuses valdkonnas valitsevat tootmisvõimsuse ülejääki.

55. Lisaks on teada, et rahaline toetus ei suutnud lühikeses perspektiivis viia CBSF-i konkurentsivõimet piisavale tasemele, et ettevõtte oleks rahvusvahelisel tekstiiliturul edukas olnud.

56. CBSF-ile antud abi oli sotsiaalkindlustusmaksude vähendamise tõttu vastuolus ka mitmete tingimustega, mis reguleerisid 1984. aasta Prantsuse tekstiili- ja rõivatööstuse abisüsteemi kohaldamist. Mis puutub tingimusse, et abi võib anda üksnes investeeringuteks ning üksnes juhul, kui ettevõtte suudab ise omavahenditest rahastada vähemalt 50% kõnealuse investeeringu kuludest, siis piisab, kui juhtida tähelepanu Euroopa Kohtule esitatud faktidele, mida ei ole vaidlustatud ning mis näitavad, et kuni 1986. aastani anti abi rohkem, kui CBSF ise tekstiilivaldkonda investeeris.

57. Otsuses esitatud andmetest ühenduse ja Prantsusmaa tekstiili- ja rõivatööstuse olukorra, ühendusesisese kaubanduse ja CBSF-i väidetava restruktureerimise kohta tuleb järeldada, et komisjon ei ületanud oma kaalutusõiguse piire, kui leidis, et abi ei saa kuuluda asutamislepingu artikli 92 lõikes 3 sätestatud erandite alla.

58. Sellest tulenevalt tuleb asutamislepingu artikli 92 kohaldamist käsitlev väide tagasi lükata.

E – Üldise proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist käsitlev väide

59. Prantsuse valitsus leiab, et vaidlusalune otsus rikub üldist proportsionaalsuse põhimõtet, kuna esiteks ei võeta selles arvesse CBSF-i poolt restruktureerimiseks tehtud kulutusi ega asjaolu, et kui CBSF-i olukord ei oleks paranenud, oleks see tulnud likvideerida, mis oleks võlausaldajatele ja ühendusele tervikuna kaasa toonud tõsiseid tagajärgi, ning teiseks on abi tagasinõudmine, mida otsuses nõutakse, ebaproportsionaalne võrreldes konkurentsi kahjustava mõju suurusega.

60. See väide tuleb tagasi lükata. Nagu komisjon oma otsuses selgelt märkis, ei ole antud abi kaasa toonud CBSF-i nõuetekohast restruktureerimist. Ettevõtte piirdus tootmisüksuste moderniseerimisega ega teinud mingeid põhimõttelisi muudatusi, vaid asendas täielikult iganenud masinaid ning kohandas tootmisprotsesse ja -meetodeid vastavalt tehnoloogia arengule, mida mujal ühenduse tekstiilitööstuses oli tehtud juba aastaid varem. Arvestades otsuses esitatud andmeid töötajate arvu ja tootmisvõimsuse vähendamise kohta, oli komisjonil õigus, kui ta järeldas, et abi ei olnud restruktureerimiseks ette nähtud investeering ning jättis otsuses arvesse võtmata väidetavad restruktureerimiskulud.

61. Nagu komisjon oma otsuses märkis, on sõltumatutele ettevõtjatele üle antud 27 tootmisüksusest, millel oli 4730 töötajat, suletud ja tekstiilitootmine täielikult lõpetatud 13

üksuses, kus töötas 3153 inimest ehk 66,66% üleantud töötajate koguarvust. Komisjon leidis, et nende 13 üleandmise soodustamiseks antud abi on kaotatud raha. Seepärast järgis komisjon proportsionaalsuse põhimõtet, nõudes makstud abi kogusummast üksnes 33% tagasinõudmist.

62. Seepärast tuleb ka viimane väide tagasi lükata.

63. Kuna Prantsuse valitsuse kõik väited on tagasi lükatud, tuleb jätta hagi tervikuna rahuldamata.

Kohtukulud

64. Kodukorra artikli 69 lõike 2 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud. Kuna Prantsuse Vabariik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud, sealhulgas menetlusse astuja kohtukulud, temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Prantsuse Vabariigilt.

Due

Kakouris

Schockweiler

Koopmans
Velasco

Mancini

Grévisse

Díez de

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 14. veebruaril 1990 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

J.-G. Giraud

O. Due